

Anna Just **O polityce, politykach i politycznym zachowaniu w XVII wieku w świetle dzieł Macieja Gutthätera-Dobrackiego**

Adelung, Johann Christoph (1793–1801). Grammatisch-kritisches Wörterbuch der Hochdeutschen Mundart mit beständiger Vergleichung der übrigen Mundarten, besonders aber der oberdeutschen. Zweyte, vermehrte und verbesserte Ausgabe. Leipzig: Breitkopf und Härtel. Dostęp: <https://www.woerterbuchnetz.de> (12.11.2019).

Bandtkie, Jerzy Samuel (1806). Słownik dokładny języka polskiego i niemieckiego do podoręcznego (!) używania dla Polaków i Niemców = Vollständiges Polnisch-Deutsches Wörterbuch zum Handgebrauch für Deutsche und Polen. T. 1. Wrocław: W.B. Korn.

Chmaj, Marek (1996). Przyczynek do wyjaśnienia pojęcia: polityka. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio K. Politologia* 2/3, 197–206.

DRW (1999–). Deutsches Rechtswörterbuch. Dostęp: <https://drw-www.adw.uni-heidelberg.de/drw/info/> (13.11.2019).

eSXVII (2004–). Elektroniczny słownik języka polskiego XVII i XVIII wieku. Dostęp: <https://sxvii.pl/> (13.11.2019).

Grimm, Jacob, Grimm, Wilhelm (1854–1961). Deutsches Wörterbuch. Leipzig: Verlag von S. Hirzel. Dostęp: www.woerterbuchnetz.de (12.11.2019).

Gutthäter-Dobrcki, Maciej (1664). *Wydworny polityk, którego przymioty we trzech rozdzielnych wyrażone częściach*. Oleśnica: Jan Seiffert.

Gutthäter-Dobrcki, Maciej (1665). *Kancelaria polityczna*. Gdańsk: S. Reiniger.

Linde, Samuel Bogumił (1858). Słownik języka polskiego. T. 4, P. Wyd. 2, popr. i pomn. Lwów: Zakład Narodowy Ossolińskich.

Rombowski, Aleksander (1960). *Nauka języka polskiego we Wrocławiu (koniec wieku XVI – połowa wieku XVIII)*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo.

Anna Maria Harbig **Hierarchia języków w szkołach Galicji w narracji urzędników habsburskich pod koniec XVIII wieku**

Rękopisy

Ohnmaßgebige Gedanken über die sämmtliche kaiserl. Königl. Erbländer vorgeschriebene allgemeine Schulordnung zur Einrichtung der deutschen normal- Haupt- und Trivialschulen und wie solche in dem Königreiche Galizien und Lodomerien einzuleiten wären (1775). Allgemeines Verwaltungsarchiv, Studienhofk ommission, Kt. 79, 59–68.

Protokoll über [...] die Begehren der galizischen ständischen Deputation befasst (1791). Ossolineum, wersja cyfrowa: DE-660, 676–701.

[Wohlfeil, Kazimierz] (1792). *Entwurf zur Einleitung des Unterrichtes an der Normalschule in Galizien*. Allgemeines Verwaltungsarchiv, Studienhofk ommission, Kt. 737, bez paginacji.

Źródła drukowane

Antesperg, Johann Balthasar von (ok. 1750). *Des Wohleingerichteten Oesterreichischen Lehrbüchleins – In Zweyerley Schrift en. Zum rechten Anfang der Deutschen Schulen und schönen Wissenschaft en.*

Einige Hilfsmittel durch deren Gebrauch und Anwendung die Erlernung der deutschen Sprache sowohl in ursprünglich böhmischen Schulen, als auch beym Privatunterrichte, erleichtert und befördert wird (1779). Prag: Verlag der k. k. Normalschulbuchdruckerei.

[Felbiger, Johann Ignaz von] (1775). *Methodenbuch für Lehrer der deutschen Schulen in den kaiserlich-königlichen Erbländern, [...] um der Schulordnung das gehörige Genügen zu leisten.* Wien: Verlagsgewölbe der deutschen Schulanstalt.

Gottsched, Johann Christoph (1749). *Grundlegung einer deutschen Sprachkunst, nach den Mustern der besten Schrift steller des vorigen und jetzigen Jahrhunderts abgefasst.* Leipzig: Breitkopf.

Helfert, Joseph Alexander Freiherr von (1860). *Die österreichische Volksschule. Geschichte, System, Statistik. Band 1: Die Gründung der österreichischen Volksschulen unter Maria Theresia.* Prag: Friedrich Tempsky.

Janković, Theodor (1776). *Nothwendiges Handbuch für Schulmeister der illyrischen nicht unirten Trivial = Schulen in den kais. königlichen Erblanden, Zweyter Theil.* Wien: Kurzböck.

Levyč'kyj, Ivan (1902). Pohljad na rozvij nyzšoho i vysšoho škol'nyctva v Halyčynji v rr. 1772–1800 i rozvij rus'ko-narodnoho škol'nyctva v rr. 1801–1820. W: Ivan Franko (red.), *Zbirnyk istoryčno-fil'osofičnoj sekciji Naukovoho Tovarystva imeny Ševčenko. Bd. V: Materijaly do kul'turnoji istorji Halyč'koi Rusy XVII i XIX viku.* L'viv: Nakladom Haykowogo Towaristwa imeni Schewtschenka, 103–144.

Schottel, Justus Georg (1663). *Ausfuehrliche Arbeit Von der Teutschen Haupt Sprache / Worinn enthalten Gemelter dieser HauptSprache Uhrankunft / Uhraltertuhm / Reinlichkeit / Eigenschaft / Vermögen / Unvergleichlichkeit / Grundrichtigkeit [...].* Braunschweig: Christoff Friedrich Zilligern.

Seibt, Karl Heinrich (1771). *Von dem Einflusse der Erziehung auf die Glückseligkeit des Staats. Eine Rede von Karl Heinrich Seibt, Prof. der schönen Wissenschaft en und der Moral zu Prag zum Eingange seiner Vorlesungen über die Erziehungskunst gehalten.* Prag: Verlag der Mangoldischen Buchhandlung.

Wohlfeil, Kasimir (1802). *Rede bei Eröffnung der ersten Vorlesungen über Pädagogik und Katechetik [...] zu Krakau in einer Versammlung zahlreicher Zuhörer aus den ausgezeichnetesten Ständen am 15. des Jänners 1802, vorgetragen / Mowa na otwarcie cwiczen nauczycielskich i katechicznych przez Kazimierza Wohlfeil jeneralnego inspektora cesarsko-królewskich szkół narodowych zachodnio-gallicyyskich w przytomności licznie zgromadzonych i nypowaźniejszych Gości w Krakowie dnia 5. Stycznia 1802, miana.* Krakau: Gedruckt mit Mayischen Schrift en / Drukiem Jana Maja.

Literatura naukowa

Bartal, Israel (2010). *Geschichte der Juden im östlichen Europa 1772-1881.* Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.

Donnermair, Christine (2010). *Die staatliche Übernahme des Primarschulwesens im 19. Jahrhundert: Maßnahmen und Intentionen. Vergleich Frankreich - Österreich.* Nieopublikowana praca doktorska.

Drews, Peter (1990). Herder und die Slaven. München: Verlag Otto Sagner.
<https://doi.org/10.3726/b12263>

Eco, Umberto (2002). W poszukiwaniu języka uniwersalnego. Przekł. Wojciech Soliński. Gdańsk-Warszawa: Wydawnictwo Marabut, Volumen.

Fellerer, Jan (2005). Mehrsprachigkeit im galizischen Verwaltungswesen (1772-1914). Eine historisch-soziolinguistische Studie zum Polnischen und Ruthenischen (Ukrainischen). Köln: Böhlau-Verlag.

Gant, Barbara (2008). ‚National-Erziehung‘: Überwachung als Prinzip: Österreichische Bildungspolitik im Zeichen von Absolutismus und Aufklärung. W: Helmut Reinalter (red.), Josephinismus als aufgeklärter Absolutismus. Wien: Böhlau-Verlag, 97-124.

Glück, Helmut (2002). Deutsch als Fremdsprache in Europa vom Mittelalter bis zur Barockzeit. Berlin-New York: Walter de Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110881158>

Glück, Helmut (2013). Die Fremdsprache Deutsch im Jahrhundert der Aufklärung, der Klassik und der Romantik. Wiesbaden: Harrassowitz. <https://doi.org/10.2307/j.ctvbqs36d>

Hutterer, Claus Jürgen (1991). Sprachpolitik gegenüber fremdsprachigen Minderheiten in der k. (u.) k. Monarchie. W: Rainer Wimmer (red.), Das 19. Jahrhundert. Sprachgeschichtliche Wurzeln des heutigen Deutsch. Berlin: Walter de Gruyter.

Kostkiewiczowa, Teresa (1994). Oświecenie. Próg naszej współczesności. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Semper.

Moser, Michael (2001). Zwei ‚ruthenische‘ (ukrainische) Erstlesefibeln aus dem österreichischen Galizien und ihre sprachliche Konzeption. Wiener Slavistisches Jahrbuch 47, 93-122.

Mraz, Gerda (1980). Das Josephinische Erzherzogliche A.B.C. Oder Namenbüchlein Nachdruck des Widmungsexemplars von 1741 im Landesmuseum Joanneum in Graz. Dortmund: Harenberg.

Namowicz, Tadeusz (2000). Mieczysław Klimowicz. Polsko-niemieckie pogranicza literackie w XVIII wieku. Problemy uczestnictwa w dwu kulturach. Ossolineum, Wrocław 1998, ss. 235 [recenzja]. Napis. Pismo poświęcone literaturze okolicznościowej i użytkowej 6, 319-324.

Neis, Cordula (2009). Korruption. W: Gerda Hassler, Cordula Neis (red.), Lexikon sprachtheoretischer Grundbegriffe des 17. und 18. Jahrhunderts. Berlin: Walter de Gruyter, 567-582.

Polenz, Peter von (1994). Deutsche Sprachgeschichte. Vom Spätmittelalter bis zur Gegenwart, Bd. II. 17. und 18. Jahrhundert. Berlin: Walter de Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110883671>

Roelcke, Thorsten (2016). Einzelsprachen im Werturteil deutscher Sprachdenker Teil 1: Positive Beurteilungen. Zeitschrift für deutsche Philologie 134(1), 431-467. <https://doi.org/10.37307/j.1868-7806.2016.01.05>

Roessler, Paul (1995). Sprache zur Erziehung - Erziehung zur Sprache. Felbigers Grammatiken und die schrift sprachliche Reform in Österreich in der zweiten Hälfte des 18.

Jahrhunderts. Das achtzehnte Jahrhundert und Österreich - Jahrbuch der Österreichischen Gesellschaft zur Erforschung des achtzehnten Jahrhunderts 10, 55-72.

Röskau-Rydel, Isabel (1993). Kultur an der Peripherie des Habsburger Reiches. Die Geschichte des Bildungswesen und der kulturellen Einrichtungen in Lemberg von 1772 bis 1848. Wiesbaden: Harrassowitz.

Sadowski, Dirk (2010). *Haskala und Leben*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.

Stukenbrock, Anja (2005). *Sprachnationalismus - Sprachreflexion als Medium kollektiver Identitätsstiftung in Deutschland (1617-1945)*. Berlin: Walter de Gruyter.

<https://doi.org/10.1515/9783110901320>

Wiesinger, Peter (2008). *Das österreichische Deutsch in Gegenwart und Geschichte*. Münster: Lit-Verlag.

Wiesinger, Peter (2018). Zwei Varietäten der deutschen Schriftsprache durch Konfessionalisierung im 16. und 17. Jahrhundert. *Jahrbuch für Germanistische Sprachgeschichte* 9(1), 213-234.

<https://doi.org/10.1515/jbgsg-2018-0014>

Michał Fijałkiewicz **Termin Europa Środkowa i jego konotacje**

Literatura źródłowa

Ausbreitung von invasiver Spinnenart: Falsche Witwe kommt in Pflanzenkübeln (2019).

Spiegel. Dostęp: <https://www.spiegel.de/wissenschaft/natur/spinne-falsche-witwereiste-in-pflanzenkuebeln-um-die-welt-a-1253656.html> (15.12.2020).

Bayer, Felix (2019). „*Winterbergs letzte Reise*“: Derangiert durch Knödelmitteleuropa. Spiegel. Dostęp: <https://www.spiegel.de/kultur/literatur/winterbergs-letzte-reise-von-jaroslavrudis-rezension-a-1256612.html> (14.12.2020).

Bernhard, Simon von (2019). *Handelsstraße zwischen China, Europa und Afrika: Die natürlichen Grenzen der Neuen Seidenstraße*. Manager Magazin. Dostęp: <https://www.manager-magazin.de/unternehmen/handel/neue-seidenstrasse-handelsstrassezwischen-china-und-europa-und-afrika-a-1265440.html> (14.12.2020).

Bewarder, Manuel, Leubecher, Marcel (2019). *Frankreich überholt Deutschland bei Asylanträgen*. Welt. Dostęp: <https://www.welt.de/politik/deutschland/article204208282/Migration-Frankreich-ueberholt-Deutschland-bei-Asylantraegen.html?wtrid=onsite.onsitesearch> (15.12.2020).

Die EU pochte auf Schließung – nun löst Bosnien das Elendslager auf (2019). Welt. Dostęp: <https://www.welt.de/politik/ausland/article204195054/Bosnien-beginnt-mit-Aufloesung-des-Elendslagers-Vucjak.html?wtrid=onsite.onsitesearch> (15.12.2020).

Ebner, Christian (2019). *Die Baustellen des Luft hansa-Konzerns*. Manager Magazin. Dostęp: <https://www.manager-magazin.de/unternehmen/artikel/luft-hansa-aufsichtsrat-beraetam-dienstag-ueber-baustellen-der-airline-a-1299317.html> (14.12.2020).

Entscheidung über Nord-Stream-Bau im Winter noch im Dezember (2019). Welt. Dostęp: <https://www.welt.de/regionales/mecklenburg-vorpommern/article204358690/Entscheidung-ueber-Nord-Stream-Bau-im-Winter-noch-im-Dezember.html?wtrid=onsite.onsitesearch> (15.12.2020).

Frau stirbt nach Verzehr von Knollenblätterpilz (2019). Spiegel. Dostęp: <https://www.spiegel.de/panorama/gesellschaft/kaarst-bei-neuss-in-nrw-frau-stirbt-nach-verzehr-vonknollenblaetterpilz-a-1294681.html> (14.12.2020).

Gas aus Russland: US-Botschafter Grenell schreibt Drohbriefe an deutsche Firmen (2019). Manager Magazin. Dostęp: <https://www.manager-magazin.de/politik/deutschland/nord-stream-2-richard-grenell-droht-offenbar-deutschen-firmen-a-1247854.html> (15.12.2020).

Gesperrte Balkanroute: Hunderte Migranten stoßen mit Polizisten zusammen (2019). Spiegel. Dostęp: <https://www.spiegel.de/politik/ausland/griechenland-zusammenstoesse-von-migranten-und-polizisten-an-grenze-zu-nordmazedonien-a-1261648.html> (14.12.2020).

Götze, Susanne (2019). *Sonderbericht des Weltklimarats: Land unter*. Spiegel. Dostęp: <https://www.spiegel.de/wissenschaft/natur/sonderbericht-des-weltklimarats-landunter-a-1288496.html> (14.12.2020).

Griechische Insel: Schweres Unwetter auf Kreta – Leiche eines Hirten gefunden (2019). Spiegel. Dostęp: <https://www.spiegel.de/panorama/kreta-schweres-unwetter-leiche-eines-hirten-gefunden-a-1255197.html> (14.12.2020).

Kinast, Florian (2019). *Auft akt mit drei Fragezeichen*. Spiegel. Dostęp: <https://www.spiegel.de/sport/fussball/ski-alpin-weltcup-2019-20-auft-akt-mit-drei-fragezeichen-a-1293313.html> (14.12.2020).

Luft hansa und Tui als Investoren gehandelt: Thomas Cook stellt Airline-Sparte mit Condor zum Verkauf (2019). Manager Magazin. Dostęp: <https://www.manager-magazin.de/unternehmen/industrie/condor-flugdienst-thomas-cook-stellt-airline-sparte-zumverkauf-a-1252092.html> (15.12.2020).

Merlot, Julia (2019). *Klimakrise: Risiko für Hitzewellen im Juni hat sich vervielfacht*. Spiegel. Dostęp: <https://www.spiegel.de/wissenschaft/mensch/klimawandel-risiko-fuer-hitzewellen-im-juni-hat-sich-vervielfacht-a-1275356.html> (14.12.2020).

Migrantencamp Vucjak: Bosnische Behörden lösen Elendslager auf (2019). Spiegel. Dostęp: <https://www.spiegel.de/politik/ausland/bosnien-behoerden-loesen-elendslager-vucjakauf-a-1300586.html> (14.12.2020).

Österreichs Ex-Kanzler: Flüchtlinge auf Rettungsschiffen – Kurz fordert Rückführung nach Libyen (2019). Spiegel. Dostęp: <https://www.spiegel.de/politik/ausland/sebastian-kurz-gerettete-fluechtlinge-nicht-nach-europa-bringen-a-1276154.html> (14.12.2020).

Partielle Finsternis: Deutschlands Süden kann auf Mondspektakel hoffen (2019). Spiegel. Dostęp: <https://www.spiegel.de/wissenschaft/weltall/mondfinsternis-deutschlandssueden-kann-auf-mondspektakel-hoffen-a-1277420.html> (14.12.2020).

Petter, Jan (2019). *Angst ist ein Faktor*. Spiegel. Dostęp: <https://www.spiegel.de/plus/fehnmarnbelt-tunnel-angst-ist-ein-faktor-a-00000000-0002-0001-0000-000166490175> (14.12.2020).

Schmittler, Elke (2019). *Die Provinz zur Heimat machen*. Spiegel. Dostęp: <https://www.spiegel.de/kultur/literatur/literaturnobelpreis-2018-olga-tokarczuk-im-portraet-a-1290957.html> (14.12.2020).

Stöcker, Christian (2019). *Klimakrise: Gemeinsam gegen den Golem*. Spiegel. Dostęp: <https://www.spiegel.de/wissenschaft/mensch/klimakrise-gemeinsam-gegen-den-golema-1286896.html> (14.12.2020).

Temperaturen bis 40 Grad: Heiß, heißer, Deutschland (2019). Spiegel. Dostęp: <https://www.spiegel.de/panorama/gesellschaft/wetter-in-deutschland-die-hitze-kommt-umzu-bleiben-a-1273890.html> (14.12.2020).

Tote Seevögel: Forscher rätseln über Massensterben in der Nordsee (2019). Spiegel. Dostęp: <https://www.spiegel.de/wissenschaft/natur/tote-trottellummen-in-der-nordsee-forscher-raetseln-ueber-massensterben-a-1252043.html> (15.12.2020).

Umstellung in Europa: Sommerzeit, Winterzeit – was soll jetzt gelten? (2019). Spiegel. Dostęp: <https://www.spiegel.de/wissenschaft/mensch/zeitumstellung-eu-ministerkoennen-sich-nicht-auf-gemeinsame-uhrzeit-einigen-a-1271295.html> (14.12.2020).

Verborgene Aktivität: Der Eifel-Vulkan brodeln noch (2019). Spiegel. Dostęp: <https://www.spiegel.de/wissenschaft/natur/eifel-vulkan-unter-dem-laacher-see-es-brodelt-noch-a-1251786.html> (15.12.2020).

Literatura naukowa

Boia, Lucian (2001). *History and Myth in Romanian Consciousness*. Budapest: Central European University Press.

Chwalba, Andrzej, Basista, Jakub, Czekalski, Tadeusz, Stopka, Krzysztof (1999). *Dzieje Polski*. Kalendarium. Kraków: Wydawnictwo Literackie.

Frölich, Jürgen (1996). *Zwischen Weltpolitik und Weltkrieg: Friedrich Naumanns Mitteleuropa-Konzept*. W: Peter Gerlich, Krzysztof Glass, Barbara Serloth (red.), *Mitteleuropäische Mythen und Wirklichkeiten. Ausformungen - Bedeutungen - Standortbestimmungen*. Wien-Toruń: Weinheim Deutscher Studien Verlag, 175-189.

Kłoczowski, Jerzy, Łaskiewicz, Hubert (2009). *East-Central Europe in European History: Themes & Debates*. Lublin: Instytut Europy Środkowo-Wschodniej.

Kowalewski, Zbigniew Marcin (2013). *Jugosławia między Stalinem a rewolucją*. *Le Monde Diplomatique - Edycja polska* 7(89), 30-32.

Kundera, Milan (1984). *The Tragedy of Central Europe*. *New York Review of Books* 31(7).

Lendvai, Paul (2003). *The Hungarians: 1000 Years of Victory in Defeat*. Princeton: Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9781400851522>

Naumann, Friedrich (1915). *Mitteleuropa*. Berlin: Verlag von Georg Reimer. <https://doi.org/10.1515/9783112385241>

Ramet, Sabrina (2010). *Central and Southeast European Politics Since 1989*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511803185>

Reynolds, David (2000). *One World Divisible: A Global History Since 1945*. New York-London: W.W. Norton & Company.

Saldanha, Gabriela, O'Brien, Sharon (2013). *Research Methodologies in Translation Studies*. London-New York: Routledge.

Teich, Mikuláš, Kováč, Dušan, Brown, Martin D. (2011). *Slovakia in History*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511780141>

Wasilewski, Tadeusz (1988). *Historia Bułgarii*. Warszawa: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Zarycki, Tomasz (2014). Ideologies of Eastness in Central and Eastern Europe. New York-London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315819006>

Ziemer, Klaus (2003). Europa Środkowa - niemiecka perspektywa. W: Radosław Zenderowski (red.), Europa Środkowa: wspólnota czy zbiorowość?. Warszawa: Zakład Narodowy im. Ossolińskich Wydawnictwo, 93-100.

**Piotr Nagórka Pojęcia wartości moralnych ks. prof. Józefa Tischnera.
Diagnoza terminologiczna na podstawie cyklu telewizyjnego rozmów Józefa
Tischnera z Jackiem Żakowskim „Tischner czyta katechizm”**

Arendt, Hannah (1964/2018). Zur Person. Günter Gaus im Gespräch mit Hannah Arendt. Sendung vom 28.10.1964. Berlin: Rundfunk Berlin-Brandenburg. Dostęp: www.rbbonline.de (1.02.2018).

Croce, Benedetto (1902/1912). Estetica come scienza dell'espressione e linguistica generale. Bari: Giuseppe Laterza & Figli.

Croce, Benedetto (1932/1991). Storia d'Europa nel secolo decimonono. Milano: Adelphi. <https://doi.org/10.2307/40073851>

European Commission (2019). The European Union continues to lead the global fight against climate change. Dostęp: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_19_5534 (21.01.2020).

Elzenberg, Henryk (1907-1963/1994). Kłopot z istnieniem. Aforyzmy w porządku czasu. Kraków: Wydawnictwo Znak.

Galarowicz, Jan (2011). Nowy elementarz etyczny. Kraków: Wydawnictwo Petrus.

Grucza, Franciszek (1983/2017). Dzieła zebrane. T. 8, Zagadnienia metalingwistyki. Lingwistyka - jej przedmiot, lingwistyka stosowana. Pod red. Sambora Gruczy et al. Warszawa: Wydawnictwa Naukowe Instytutu Komunikacji Specjalistycznej i Interkulturowej.

Grzywocz, Krzysztof (2008). Wartość człowieka (audiobook). Kraków: Studio Katolik.

Kant, Immanuel (1797/2012). Metaphysische Anfangsgründe der Tugendlehre. Die Metaphysik der Sitten. Altenmünster: Jazzybee Verlag Jürgen Beck.

Kępiński, Antoni (1972/2012). Rytm życia. Kraków: Wydawnictwo Literackie.

King, Pamela Ebstyn, Schnitker, Sarah, Houlberg, Benjamin (2020). Religious Groups and Institutions as a Context for Moral Development: Religion as Fertile Ground. W: Lene Arnett Jensen (red.), The Oxford Handbook of Moral Development: An Interdisciplinary Perspective. New York: Oxford University Press, 592-612. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190676049.013.34>

MacIntyre, Alasdair (2009/2011). God, Philosophy, Universities: A Selective History of the Catholic Philosophical Tradition. Plymouth: Rowman & Littlefield Publishers.

Nagórka, Piotr (2017). Conceptual Maps of European Values. International Journal on Language, Literature and Culture in Education 4(1), 3-33. <https://doi.org/10.1515/llce-2017-0001>

Nagórka, Piotr (2018). A Cultural Terminology Attempt to Elucidate the Conceptual Systems of European Values: The Role of Literary Works in Building a Multilingual Corpus in the Domain of Ethics. W: Anna Biedrzyńska, Monika Zięba-Plebankiewicz, Grzegorz A. Ziętała (red.), Język i jego

wyzwania: język w kulturze, kultura w języku. T. 1, Językoznawstwo. Nowy Sącz: Wydawnictwo Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu, 108-122.

Perry, Ralph Barton (1916). Economic Value and Moral Value. The Quarterly Journal of Economics 30(3), 443-485. <https://doi.org/10.2307/1885234>

Popper, Karl Raimund (1981/2014). Über den Zusammenprall von Kulturen. W: Karl Raimund Popper, Auf der Suche nach einer besseren Welt. Vorträge und Aufsätze aus dreißig Jahren. München-Zürich: Piper Verlag GmbH, 127-136.

Russell, Bertrand (1929/2009). Marriage and Morals. New York: Routledge, Taylor & Francis Group. <https://doi.org/10.4324/9780203875346>

Russell, Bertrand (1959/2019). Face to Face: Bertrand Russell interviewed by John Freeman on 4th March 1959. London: BBC. Dostęp: www.bbc.co.uk (23.10.2019).

Tischner, Józef (1978/1993). Sztuka etyki. W: Józef Tischner, Myślenie według wartości. Kraków: Wydawnictwo Znak, 383-393.

Tischner, Józef (1981-1983/2008). Etyka a historia. Wykłady. Kraków: Instytut Myśli Józefa Tischnera.

Tischner, Józef (1985/2011a). Zawierzyć słowu. Religio znaczy "więź". Rekolekcje wielkopostne w kościele Świętego Krzyża w Warszawie, kwiecień 1985. W: Józef Tischner (autor), Wojciech Bonowicz (red.), Nadzieja czeka na słowo. Kraków: Wydawnictwo Znak, 243-249.

Tischner, Józef (1985/2011b). Słowa wybrania. Religio znaczy "więź". Rekolekcje wielkopostne w kościele Świętego Krzyża w Warszawie, kwiecień 1985. W: Józef Tischner (autor), Wojciech Bonowicz (red.), Nadzieja czeka na słowo. Kraków: Wydawnictwo Znak, 250-258.

Tischner, Józef (1993). Poręcz zamiast miedzy. O nauczycielach i szkole, a także o partiach i wartościach z ks. prof. Józefem Tischnerem rozmawia Krystyna Strużyna. Głos Nauczycielski 23.

Tischner, Józef (1996/2005). Tischner czyta katechizm. Cykl telewizyjny rozmów Józefa Tischnera z Jackiem Żakowskim. Kraków-Warszawa: TVP S.A.

Wojtyła, Karol (1960/2001). Miłość i odpowiedzialność. Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL.

Urszula Topczewska **Język czy dyskurs? Refleksje metodologiczne nad przedmiotem badań politolingwistyki**

Austin, John L. (1962). How to Do Things with Words: The William James Lectures Delivered at Harvard University in 1955. Oxford: Clarendon Press.

Blum-Kulka, Shoshana, House, Juliane, Kasper, Gabriele (1989). Cross-cultural Pragmatics: Requests and Apologies. Norwood, NJ: Ablex Publishing Corporation.

Bralczyk, Jerzy (2007). O języku propagandy i polityki. Warszawa: Wydawnictwo Trio.

Bubenhofer, Noah (2009). Sprachgebrauchsmuster. Korpuslinguistik als Methode der Diskurs- und Kulturanalyse. Berlin-New York: Walter de Gruyter.

Burkhardt, Armin (1996). Politolinguistik. Versuch einer Ortsbestimmung. W: Josef Klein, Hajo Diekmannshenke (red.), Sprachstrategien und Dialogblockaden. Linguistische und politikwissenschaft

liche Studien zur politischen Kommunikation. Berlin-New York: Walter de Gruyter, 75-100.
<https://doi.org/10.1515/9783110812534.75>

Busse, Dietrich, Teubert, Wolfgang (1994). Ist Diskurs ein sprachwissenschaftliches Objekt? Zur Methodenfrage der historischen Semantik. W: Dietrich Busse, Fritz

Hermanns, Wolfgang Teubert (red.), Begriffsgeschichte und Diskursgeschichte. Methodenfragen und Forschungsergebnisse der historischen Semantik. Opladen: Westdeutscher Verlag, 10-28.

Czyżewski, Marek, Kowalski, Sergiusz, Piotrowski, Andrzej (2010). Wprowadzenie. W: Marek Czyżewski, Sergiusz Kowalski, Andrzej Piotrowski (red.), Rytualny chaos. Studium dyskursu publicznego. Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, 15-48.

Dieckmann, Walther (1975). Sprache in der Politik. Einführung in die Pragmatik und Semantik der politischen Sprache. Heidelberg: C. Winter.

Dieckmann, Walther (2005). Deutsch: politisch - politische Sprache im Gefüge des Deutschen. W: Jörg Kilian (red.), Sprache und Politik. Deutsch im demokratischen Staat. Mannheim etc.: Dudenverlag, 11-30.

Dubisz, Stanisław (1992). Język i polityka. Szkice z historii stylu retorycznego. Warszawa: Elipsa.

Dubisz, Stanisław, Sękowska, Elżbieta, Porayski-Pomsta, Józef (2005). Leksykalny kod polityczny we współczesnej komunikacji językowej. W: Stanisław Gajda, Andrzej Markowski, Józef Porayski-Pomsta (red.), Polska polityka komunikacyjno-językowa wobec wyzwań XXI wieku. Warszawa: Elipsa, 151-165.

Fábián, Annamária, Trost, Igor (2019). Einleitung. W: Annamária Fábián, Igor Trost (red.), Sprachgebrauch in der Politik. Grammatische, lexikalische, pragmatische, kulturelle und dialektologische Perspektiven. Berlin-Boston: Walter de Gruyter, 1-20.
<https://doi.org/10.1515/9783110640731-001>

Girnth, Heiko (1996). Texte im politischen Diskurs. Ein Vorschlag zur diskursorientierten Beschreibung von Textsorten. Muttersprache 106, 66-80.

Girnth, Heiko (2015). Sprache und Sprachverwendung in der Politik. Eine Einführung in die linguistische Analyse öffentlich-politischer Kommunikation. 2., überarb. und erw. Aufl. Tübingen: Niemeyer. <https://doi.org/10.1515/9783110338669>

Jaszczołt, Katarzyna (2006). Pomiędzy semantyką a pragmatyką. W: Piotr Stalmaszczyk (red.), Metodologie językoznawstwa: Podstawy teoretyczne. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 131-154.

Jung, Matthias (1994). Öffentlichkeit und Sprachwandel. Zur Geschichte des Diskurses über die Atomenergie. Opladen: Westdeutscher Verlag. <https://doi.org/10.1007/978-3-663-10933-4>

Klein, Josef (1989). Wortschatz, Wortkampf, Wortfelder in der Politik. W: Josef Klein (red.), Politische Semantik. Bedeutungsanalytische und sprachkritische Beiträge zur politischen Sprachverwendung. Opladen: Westdeutscher Verlag, 3-50. https://doi.org/10.1007/978-3-322-91068-4_1

Klein, Josef (2018). Sprache in der Politik. W: Frank Liedtke, Astrid Tuchen (red.), Handbuch Pragmatik. Stuttgart: J.B. Metzler, 358-369. https://doi.org/10.1007/978-3-476-04624-6_35

Landtsheer, Crist'l De (1998). Introduction to the Study of Political Discourse. W: Ofer Feldman, Crist'l De Landtsheer (red.), Politically Speaking: A Worldwide Examination of Language Use in the Public Sphere. Westport, CT-London: Praeger, 1-16.

Liedtke, Frank (2016). Moderne Pragmatik. Grundbegriffe und Methoden. Tübingen: Narr Francke Attempto.

Niehr, Thomas (2004). Der Streit um Migration in Deutschland, Österreich und der Schweiz. Eine vergleichende diskursgeschichtliche Untersuchung. Heidelberg: C. Winter.

Niehr, Thomas (2013). Politolinguistik - Diskurslinguistik: Gemeinsame Perspektiven und Anwendungsbezüge. W: Sven Kersten Roth, Carmen Spiegel (red.), Angewandte Diskurslinguistik. Felder, Probleme, Perspektiven. Berlin: Akademie Verlag, 73-88.

<https://doi.org/10.1524/9783050061054.73>

Niehr, Thomas (2014). Einführung in die Politolinguistik: Gegenstände und Methoden. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht. <https://doi.org/10.36198/9783838541730>

Niehr, Thomas (2016). Kulturwissenschaftliche Orientierung in der Politolinguistik. W: Ludwig Jäger, Werner Holly, Peter Krapp, Samuel Weber, Simone Heekeren (red.), Sprache - Kultur - Kommunikation / Language - Culture - Communication. Ein internationales Handbuch zu Linguistik als Kulturwissenschaft / An International Handbook of Linguistics as Cultural Study. Berlin-New York: Walter de Gruyter, 851-862. <https://doi.org/10.1515/9783110224504-089>

Niehr, Thomas, Kilian, Jörg, Wengeler, Martin (2017). Vorwort. W: Thomas Niehr, Jörg Kilian, Martin Wengeler (red.), Handbuch Sprache und Politik. Bd. 1-3. Bremen: Hempen, VII-VIII.

Ożóg, Kazimierz (2004). Język w służbie polityki. Językowy kształt kampanii wyborczych. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Pisarek, Walery (1986). Szkic wstępu do politolingwistyki. Prace Filologiczne 33, 55-60.

Saussure, Ferdinand de (1991). Kurs językoznawstwa ogólnego. Przekł. Krystyna Kasprzyk. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Reisigl, Martin (2011). Analiza retoryki politycznej. W: Ruth Wodak, Michał Krzyżanowski (red.), Jakościowa analiza dyskursu w naukach społecznych. Przekł. D. Przepiórowska. Warszawa: Oficyna Wydawnicza Łośgraf, 149-183.

Schröter, Melani, Carius, Björn (2009). Vom politischen Gebrauch der Sprache. Wort, Text, Diskurs. Eine Einführung. Frankfurt am Main etc.: Peter Lang.

Spieß, Constanze (2011). Diskurshandlungen: Theorie und Methode linguistischer Diskursanalyse am Beispiel der Bioethikdebatte. Berlin-New York: Walter de Gruyter.

<https://doi.org/10.1515/9783110258813>

Spitzmüller, Jürgen, Warnke, Ingo H. (2011). Diskurslinguistik. Eine Einführung in Theorien und Methoden der transtextuellen Sprachanalyse. Berlin-Boston: Walter de Gruyter.

<https://doi.org/10.1515/9783110229967>

Staffeldt, Sven (2013). Knabe, Röslein, Vergewaltigung. Wo bleibt nur der Diskurs? Zeitschrift für Semiotik 35(3-4), 517-552.

Topczewska, Urszula (2019). Wariabilność semantyczna w dyskursie na przykładzie sporu o gender. W: Ewa Gruszczyńska, Małgorzata Guławska-Gawkowska, Anna Szczęsny (red.), Translatoryczne i dyskursywne oblicza komunikacji. Warszawa: Instytut Lingwistyki Stosowanej WLS UW, 295-308.

Verschueren, Jef (2013). Ideology in Language Use: Pragmatic Guidelines for Empirical Research. Cambridge: Cambridge University Press.

Walczak, Bogdan (1994). Co to jest język polityki?. W: Janusz Anusiewicz, Bogdan Siciński (red.), Język a kultura II. Wrocław: Towarzystwo Przyjaciół Polonistyki Wrocławskiej, 15-20.

Warnke, Ingo H. (2007). Diskurslinguistik nach Foucault. Theorie und Gegenstände. Berlin-New York: Walter de Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110920390>

Warnke, Ingo H., Spitzmüller, Jürgen (2009). Wielopoziomowa lingwistyczna analiza dyskursu - DIMEAN. Tekst i Dyskurs - Text und Diskurs 2, 123-147.

Wengeler, Martin (2003). Topos und Diskurs. Begründung einer argumentationsanalytischen Methode und ihre Anwendung auf den Migrationsdiskurs (1960-1985). Tübingen: Niemeyer. <https://doi.org/10.1515/9783110913187>

Wierzbicka, Anna (1992). Semantics, Culture, and Cognition: Universal Human Concepts in Culture-Specific Configurations. New York-Oxford: Oxford University Press.

Michał Basiak O językowej polityce zacierania śladów kłopotliwej historii na przykładzie Centrum Bankowo-Finansowego (wcześniej siedziby Komitetu Centralnego PZPR) w Warszawie

Literatura źródłowa

Będzie kino w dawnym Domu Partii (2011). TVN Warszawa. Dostęp: <https://tvnwarszawa.tvn24.pl/informacje,news,bedzie-kino-w-dawnym-domu-partii,30570.html> (17.05.2019).

BrandLab_01 (2015). Centrum Bankowo-Finansowe „Nowy Świat” wspiera święto architektury. Investmap.pl. Dostęp: <https://investmap.pl/artykul/artykuly,warszawa-centrum-bankowo-finansowe-nowy-swiat-wspiera-swieto-architektury,108796> (17.05.2019).

CBF (b.d.). Centrum Bankowo-Finansowe – oficjalna strona internetowa. Dostęp: <http://www.cbf.com.pl/> (17.05.2019).

Centrum Bankowo-Finansowe „Nowy Świat” debiutuje na targach reklamy (2017). FestiwalMarketingu. pl. Dostęp: <https://festiwalmarketingu.pl/centrum-bankowo-finansowenowy-swiat-debiutuje-targach-reklamy/> (17.05.2019).

Hipsterzy zastąpią (partyjny) beton. Miejski skwer na dziedzińcu KC PZPR (2014). TVN

Warszawa. Dostęp: <https://tvnwarszawa.tvn24.pl/informacje,news,hipsterzy-zastapiapartyjny-beton-br-miejski-skwer-na-dziedzincu-kc-pzpr,121976.html> (17.05.2019).

Warszawa: siedziba KC PZPR zabytkiem (2009). Onet.pl. Dostęp: <https://podroze.onet.pl/ciekawe/warszawa-siedziba-kc-pzpr-zabytkiem/qr8cw65> (17.05.2019).

Literatura naukowa

- Bańkowski, Andrzej (2000). Etymologiczny słownik języka polskiego. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Bendel, Sylvia, Eggler, Marcel (2015). Linguistische Diskursanalyse. Ein Lehr- und Arbeitsbuch. Tübingen: Gunter Narr.
- Diagnoza domów kultury w Polsce (2010). Warszawa: Narodowe Centrum Kultury. eKRS (b.d.). Elektroniczny Krajowy Rejestr Sądowy. Dostęp: <https://ekrs.ms.gov.pl/web/wyszukiwarka-krs> (24.03.2019).
- Gabryel, Piotr, Pielecki, Wojciech (1990). Demony Białego Domu. Warszawa: Agencja „Reporter”.
- Hoffmann, Hans Wolfgang, Huber, Werner (2015). Architekturführer Warschau. Berlin: DOM Publishers.
- Kaczmarczyk, Barbara (2015). Ryszard Petru chce zburzyć układy polityczne, więc... kruszy beton przed Sejmem. „Teraz czas na ten partyjny”. Na:Temat. Dostęp: <https://natemat.pl/153499,ryszard-petru-skruszyliśmy-beton-teraz-czas-na-ten-partyjny> (6.02.2020).
- Kampka, Agnieszka (2017). Multimodalna analiza dyskursu – ujęcie semiotyczne. W: Marek Czyżewski, Michał Otrócki, Tomasz Piekot, Jerzy Stachowiak (red.), Analiza dyskursu publicznego. Przegląd metod i perspektyw badawczych. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Sedno, 95–122.
- Kucza-Kuczyński, Konrad (2017). Twórcy i dzieła warszawskiej szkoły architektury. Warszawa: Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- LSJ (b.d.). The Online Liddell-Scott-Jones Greek-English Lexicon. Dostęp: <http://stephanus.tlg.uci.edu/lsj/#eid=58321&context=lsj> (8.05.2021).
- Piąta Aleja najdroższą ulicą handlową świata. W rankingu jest też polska ulica (2017). Business Insider Polska. Dostęp: <https://businessinsider.com.pl/finanse/handel/najdrozsze-ulice-handlowe-swiata-raport-za-2017-rok/ff6y32z> (30.05.2019).
- Schiewer, Gesine (2013). Discourse and the city: Diskursanalytische Implikationen sozialer Innovationsparadigmen am Beispiel des Urbanismus. W: Ingo Warnke (red.), Diskurslinguistik im Spannungsfeld von Deskription und Kritik. Bd. 1. Berlin: Akademie Verlag, 203–220. <https://doi.org/10.1524/9783050061047.203>
- Skalimowski, Andrzej (2010). Dom Partii – historia gmachu KC PZPR w Warszawie. Warszawa: Wydawnictwo Neriton.
- Skorupka, Stanisław, Auderska, Halina, Łempicka, Zofia (1968). Mały słownik języka polskiego. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Zblewski, Zdzisław (2018). Czym był partyjny beton? Kogo i dlaczego tak określano u schyłku komuny?. Twojahistoria.pl. Dostęp: <https://twojahistoria.pl/2018/03/14/czym-byl-partyjny-beton-kogo-i-dlaczego-tak-okreslano-u-schylku-komuny/> (17.07.2019).

Małgorzata Guławska **Metafory zdrowia i choroby w świetle wielkich ideologii**

Baldauf, Christa (1997). *Metapher und Kognition: Grundlagen einer neuen Theorie der Alltagsmetapher*. Frankfurt am Main: Lang Verlag.

Bednarczuk, Monika (2011). Metafory faszyzmu (o polskich konceptualizacjach włoskiej doktryny). *Przegląd Humanistyczny* 1, 17–31. Dostęp: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=232614> (10.12.2020).

Brożyna-Reczek, Małgorzata (2018). O metaforze choroby w polskim i angielskim prasowym dyskursie politycznym. *Tekst i Dyskurs* 11, 351–369. Dostęp: https://www.researchgate.net/profile/Malgorzata_Brozyna-Reczek/publication/332435663 (20.11.2019). <https://doi.org/10.7311/tid.11.2018.15>

Burzyński, Robert (2012). *Metafory jako narzędzie poznania polityki i oddziaływania politycznego*. Praca doktorska, Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych, Uniwersytet Warszawski. Dostęp: <https://depotuw.ceon.pl/bitstream/handle/item/359/rozprawa%20R.%20Burzy%20c5%84ski.pdf?sequence=1> (9.12.2020).

Chmaj, Marek, Żmigrodzki, Marek (1996). *Wprowadzenie do teorii polityki*. Lublin: Wydawnictwo UMCS.

Fromm, Erich (2017). *Zdrowe społeczeństwo*. Przekł. Anna Tanalska-Dulęba. Kraków: Wydawnictwo Vis-à-vis Etiuda.

Gierszewski, Mateusz (2020). O rektorze w cycerońskiej koncepcji Rzeczypospolitej oraz recepcji jego filozofii politycznej w Rzeczypospolitej Polskiej XVI wieku. *Political Dialogues* 28, 111–139. Dostęp: <https://apcz.umk.pl/czasopisma/index.php/DP/article/view/DP.2020.005> (30.11.2020).

Grodzki, Tomasz (2019). „Nie damy się wtłoczyć w ramy sztywnej, dziwacznej ideologii”. 7 minut Grodzkiego [pełen tekst]. *Oko.press*. Dostęp: <https://oko.press/nie-damy-sie-wtloczycw-ramy-szytywnej-dziwacznej-ideologii-7-minut-grodzkiego-pelen-tekst/> (11.11.2019).

Grzegorzewski, Krzysztof (2011). „Judenfrage”. Retoryczny obraz propagandy antysemitycznej w III Rzeszy (na przykładzie publicznych wypowiedzi Adolfa Hitlera i innych polityków NSDAP w latach 1933–1945). *Acta Universitatis Lodzianae. Folia Litteraria Polonica* 14(1), 141–153. Dostęp: http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.hdl_11089_2229 (12.12.2020).

Herling-Grudziński, Gustaw (1988). *Wieża i inne opowiadania*. Poznań: W drodze. ISJP (2000). *Inny słownik języka polskiego*. T. 1–2. Red. Mirosław Bańko. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Kałuża, Maciej (2017). Choroba jako metafora w kontekście wykluczenia. Wariacje na temat metaforyzacji choroby w eseistyce Susan Sontag i Dżumie Alberta Camusa. W: Joanna Hańderek, Natalia Kućma (red.), *Wykluczenia (Perspektywy Ponowoczesności 3)*. Kraków: Ośrodek Badawczy Facta Ficta, 231–242. Dostęp: <https://www.researchgate.net/publication/311739817> (12.12.2020).

Körber, Norbert, Pugel, Theodor (1935). *Antisemitismus der Welt in Wort und Schrift*. Dresden: Groh.

Krzemiński, Adam (2019). Choroby władzy. *Polityka* 28, 68. Dostęp: <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/historia/1799264,1,choroby-wladzy.read> (11.11.2020).

Kuryła, Mateusz (2018). Powaby totalitaryzmu. Zarys historii intelektualnej komunizmu i faszyzmu. Warszawa: Promohistoria.

Lakoff, George, Johnson, Mark (1988). Metafory w naszym życiu. Przekł. Tomasz Krzeszowski. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.

Lubowski, Andrzej (2010). Za kulisami greckiego dramatu. Gazeta Wyborcza 22.10.2010.

Łepkowski, Paweł (2016). Komunizm: najgroźniejsza choroba cywilizacji. Rzeczpospolita 13.10.2016. Dostęp: <https://www.rp.pl/Rzecz-o-historii/310139853-Komunizm-Najgrozniejsza-choroba-cywilizacji.html> (22.12.2020).

Łukowski, Grzegorz (2010). Józef Mackiewicz wobec systemu totalitarnego. Londyńska publicystyka prasowa Józefa Mackiewicza 1947–1955. Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Seria: Zeszyty Historyczne XI, 359–377. Dostęp: <http://212.87.236.17:8080/Content/2514/28.pdf> (12.01.2021).

Machiavelli, Niccolò (1868). Traktat o księciu. Przekł. Antoni Sozański. Dostęp: <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/machiavelli-traktat-o-ksieciu.html> (10.12.2020).

Mackiewicz, Józef (1941). To dopiero byłaby klęska. Dostęp: <http://www.jozefmackiewicz.com/teksty1.htm> (10.01.2021).

Mackiewicz, Józef (1944). Optymizm nie zastąpi nam Polski. Dostęp: <http://www.jozefmackiewicz.com/rec013.htm> (10.01.2021).

Mukherjee, Siddhaartha (2013). Cesarz wszech chorób. Biografia raka. Przekł. Jan Dzierzgowski, Agnieszka Pokojska. Wołowiec: Czarne.

Niemczyk, Rafał (2013). I nie opuszczę cię w zdrowiu i chorobie. Esej. Magazyn Wakat 1–2(20–21). Dostęp: <https://experymentt.wordpress.com/2013/08/14/rafal-niemczyki-nie-opuszczcie-cie-w-zdrowiu-i-w-chorobie-esej/> (28.05.2019).

Original eines Schlüsselbriefs von Hitler aufgetaucht (2011). Welt. Dostęp: <https://www.welt.de/kultur/history/article13420106/Original-eines-Schlueselbriefs-von-Hitleraufgetaucht.html> (2.12.2020).

Polak-Pańkiewicz, Ewa (2018). Niepodległość i choroba naszych czasów. Stowarzyszenie Solidarni 2010. Dostęp: <http://solidarni2010.pl/37803-ewa-polak-palkiewicz-niepodleglosc-i-choroba-naszycz-czasow.html?PHPSESSID=de01fa761a83757a5dd9883f391bc2b9> (10.10.2019).

Schmidt, Evelyn (2012). Diagnose: Krankheit! Reflexionen polnischer Autoren über den Kommunismus. Jahrbuch für Historische Kommunismusforschung, 159–170. Dostęp: <https://www.kommunismusgeschichte.de/jhk/jhk-2012/article/detail/diagnose-krankheit-reflexionen-polnischer-autoren-ueber-den-kommunismus> (10.12.2020).

Sontag, Susan (1999). Choroba jako metafora. AIDS i jego metafory. Przekł. Jarosław Anders. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.

Szczypiorski, Andrzej (1971). Msza za miasto Arras. Poznań: SAWW.

Szilagyi, Anna (2021). Dangerous Metaphors: How Dehumanizing Rhetoric Works. Dangerous Speech Project. Dostęp: <https://dangerousspeech.org/dangerous-metaphorshow-dehumanizing-rhetoric-works/> (10.01.2021).

Trznadel, Jacek (1990). *Hańba domowa. Rozmowy z pisarzami*. Lublin: Test. Tyrmand, Leopold (1980). *Dziennik 1954*. Warszawa: Res Publica.

Weber, Markus (2020). *Krebsmetaphorik und NS-Ideologie. Propädeutik zur Geschichte krebstherapeutischen Handelns im „Dritten Reich“*. Norderstedt: BoD.

WHO (1948). *Constitution of the World Health Organization*. Dostęp: https://www.who.int/governance/eb/who_constitution_en.pdf (11.11.2019).

Wnęk, Konrad (2018). „Grypy nawet w najcięższych przypadkach nie leczy się gruźlicą”. Ogółem słuszne, ale co miał na myśli Władysław Gomułka?. *Twojahistoria.pl*. Dostęp: <https://twojahistoria.pl/2018/02/01/grypy-nawet-w-najciezszych-przypadkach-nie-leczysie-gruzlica-ogolem-sluszne-ale-co-mial-na-mysli-wladyslaw-gomulka/> (4.01.2021).

Wójcicki, Krzysztof (2010). *Stalinizm jako rewizjonizm. Władza Rad*. Dostęp: <http://www.1917.net.pl/node/2784> (12.12.2020).

Ziomek, Jerzy (1980). *Renesans*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Albert Guziak Wartościowanie językowe w komunikacji politycznej na przykładzie przekazów medialnych

Dobrosz-Oracz, Justyna, Wojda, Wojciech, Dworak, Katarzyna (2018). „Zagrożenie”, „dyktat”, „szmata” – oto, co politycy PiS mówili o UE przed zmianą strategii. *Gazeta Wyborcza*. Dostęp: <http://wyborcza.pl/10,152484,24286807,zagrozenie-dyktat-szmataoto-co-politycy-pis-mowili.html> (9.02.2020).

Drożdż, Michał (2013). *Etyczne aspekty mediów integralną częścią nauk o mediach*. *Studia Medioznawcze* 4(55), 11–25. Dostęp: <http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-3900f4b2-37ec-4094-b9e7-cd29dba0d5ba/c/drozd.pdf> (8.02.2020).

Grice, Paul (1977). *Logika i konwersacja*. Przekł. Jadwiga Wajszczuk. *Przegląd Humanistyczny* 6, 85–99.

Kamińska-Szmaj, Irena (2008). *Język polityki na tle przemian kulturowych*. *Acta Universitatis Wratislaviensis. Język a kultura* 3060(20), 254–257.

Kapela, Ewa (2015). *Językowe środki wartościowania w wywiadach z politykami*. W: Andrzej Charciarek, Henryk Fontański, Jolanta Lubocha-Kruglik (red.), *Jednostki języka w systemie i mowie*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 157–167.

Kawka, Maciej (2017). *Dyskurs etyczny w kontekście mediów – „ukrywać, pokazując”, sepizacja, parafrazowanie i zamknięty obieg informacji*. *Studia Socialia Cracoviensia* 9(2), 85–96. <https://doi.org/10.15633/ssc.2457>

Kłosińska, Katarzyna (2012). *Etyczny i pragmatyczny. Polskie dyskursy polityczne po 1989 roku*. Warszawa: Narodowe Centrum Kultury, 35–40.

Kłosińska, Katarzyna, Zimny, Rafał, Żukiewicz, Przemysław (2018). *Sprawozdanie ze stanu ochrony języka polskiego za lata 2016–2017. „Język informacji politycznej”*. Dostęp:

http://www.rjp.pan.pl/images/Sprawozdanie_o_stanie_ochrony_j%C4%99z._pol._2016-2017.pdf (8.02.2020).

Michalczyk, Stanisław (2005). Komunikowanie polityczne. Teoretyczne aspekty procesu, Katowice: Wydawnictwo Naukowe Śląsk.

Mierzyńska, Anna (2019). Prawica robi z Tuska diabła z krwią na rękach. To systematyczna kampania odczłowieczania. OKO.press. Dostęp: <https://oko.press/prawica-robi-z-tuskadiabla-z-krwia-na-rekach-to-systematyczna-kampania-odczlowieczania> (9.02.2020).

Puzynina, Jadwiga (1992). Język wartości. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Ulicka, Grażyna (1996). Wpływ marketingu politycznego na zmiany w życiu publicznym państw demokratycznych. *Studia Politologiczne* 1, 133–136.

Agnieszka Kulczyńska Montaż telewizyjnej debaty polityków jako narzędzie retoryczne – debata prezydencka we Francji (Emmanuel Macron – Marine Le Pen, 2017)

Amey, Patrick (2007). Mise en scène des débats télévisés. Vers une (socio)sémiotique des plateaux de télévision. *Questions de communication* 11, 239-255.

<https://doi.org/10.4000/questionsdecommunication.7357>

Amossy, Ruth (1994). Les dessous de l'argumentation dans le débat politique télévisé. *Littérature* 93, 31-47. <https://doi.org/10.3406/litt.1994.2315>

Aumont, Jacques, Marie, Michel (2013). Analiza filmu. Przekł. Maria Zawadzka. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Budzyńska-Daca, Agnieszka (2009). Taktyka mutatio controversiae i sposoby jej realizacji na przykładzie debat przedwyborczych. *Forum Artis Rhetoricae* 3/4, 24-51.

Budzyńska-Daca, Agnieszka (2011). Debaty konkursowe i telewizyjne debaty przedwyborcze - problemy dispositio w dwóch realizacjach gatunkowych. *Forum Artis Rhetoricae* 2(25), 139-155.

Budzyńska-Daca, Agnieszka (2015). Retoryka debaty. *Polskie wielkie debaty przedwyborcze 1995-2010*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Budzyńska-Daca, Agnieszka, Kwosek, Jacek (2012). *Erystyka, czyli o sztuce prowadzenia sporów*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Cailletet, Marie, Ekchajzer, François, Félix, Virginie, Gavoille, Emilie, Rochette, Hélène, Thomann, Xavier (2017). *Présidentielle: en 2017, la télé joue encore le rôle d'arbitre des élections*. Télérama.fr. Dostęp: <https://www.telerama.fr/television/presidentielle-en-2017-la-tele-joue-encore-le-role-d-arbitre-des-elections,157448.php> (23.02.2020).

Charaudeau, Patrick (2007). De l'argumentation entre les visées d'influence de la situation de communication. W: Christian Boix (red.), *Argumentation, Manipulation, Persuasion*. Paris: L'Harmattan. Dostęp: <http://www.patrick-charaudeau.com/De-l-argumentation-entre-les.html> (22.02.2020).

- Chauveau, Agnès (2003). L'homme politique et la télévision. L'influence des conseillers en communication. Vingtième siècle. Revue d'histoire 80, 89-100.
<https://doi.org/10.3917/ving.080.0089>
- Cousseau, Cédric (2017). Débat Macron - Le Pen: pourquoi les plans de coupe vont changer la donne. BFM.TV. Dostęp: https://www.bfmtv.com/politique/elections/presidentielle/debat-macron-le-pen-pourquoi-les-plans-de-coupe-vont-changer-la-donne_AN-201705030066.html (23.02.2020).
- Delporte, Christian (2001). Corps à corps ou tête à tête? Le duel politique à la television (des années 1960 à nos jours). Mots. Les langages du politique 67, 70-91.
<https://doi.org/10.3406/mots.2001.2505>
- Ekman, Paul (1999). Emotional and Conversational Nonverbal Signals. W: Lynn Messing, Ruth Campbell (red.), Gesture, Speech, and Signs. New York, NY: Oxford University Press, 44-45.
<https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198524519.003.0003>
- Ekman, Paul, Friesen, Wallace V. (1969). The Repertoire of Nonverbal Behavior: Categories, Origins, Usage, and Coding. Semiotica 1(1), 49-98. <https://doi.org/10.1515/semi.1969.1.1.49>
- Esquenazi, Jean-Pierre (1999). Télévision et démocratie. La politique à la télévision française, 1958-1990. Paris: Presses Universitaires de France.
- Fortin, Gwenole (2006). Une dérive néo-sophistique? Les pratiques argumentatives dans les débats politiques télévisés. Communication & Langages 148, 53-68.
<https://doi.org/10.3406/colan.2006.4596>
- Gauthier, Gilles (1998). L'argument ad hominem politique est-il moral? Le cas des débats télévisés. Communication. Information, médias, théories 18(2), 70-87.
<https://doi.org/10.3406/comin.1998.1828>
- Grzmił-Tylutki, Halina (2010). Francuska lingwistyczna teoria dyskursu. Historia, tendencje, perspektywy. Kraków: Universitas.
- Jespers, Jean-Jacques (2009). Glossaire. W: Jean-Jacques Jespers (red.), Journalisme de télévision. Enjeux, contraintes, pratiques. Louvain-la-Neuve: De Boeck Supérieur, 175-184.
<https://doi.org/10.3917/dbu.jespe.2009.01>
- Hall, Edward (1966/2003). Ukryty wymiar. Przekł. Teresa Hołówska. Warszawa: Muza S.A.
- Kerbrat-Orecchioni, Catherine (2010). L'impolitesse en interaction: aperçus théoriques et étude de cas. Lexis Special 2, 35-60. <https://doi.org/10.4000/lexis.796>
- Kerbrat-Orecchioni, Catherine (2017). Les débats de l'entre-deux-tours des élections présidentielles français. Constantes et évolution d'un genre. Paris: L'Harmattan.
- Kita, Małgorzata (2004). Czy można nie manipulować? O audiowizualnej retoryce w dyskursie politycznym. W: Piotr Krzyżanowski, Paweł Nowak (red.), Manipulacja w języku. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 199-210.
- Lecoivre, Sarah (2017). Débat de l'entre-deux-tours: la petite histoire des plans de coupe. Le Figaro. Dostęp: [https://tvmag.lefigaro.fr/programme-tv/debat-de-l-entre-deuxtours-la-petite-histoire-des-plans-de-coupe_44e26d7e-2fd4-11e7-85ee-3d8b9af4ab90/\(23.02.2020\)](https://tvmag.lefigaro.fr/programme-tv/debat-de-l-entre-deuxtours-la-petite-histoire-des-plans-de-coupe_44e26d7e-2fd4-11e7-85ee-3d8b9af4ab90/(23.02.2020)).
- Masse, Benjamin (2017). Macron - Le Pen: Un débat présidentiel sans surprise et de piètre niveau (ANALYSE). La Libre. Dostęp: <https://www.lalibre.be/international/2017/05/03/macron-le-pen-un->

[debat-presidentiel-sans-surprise-et-de-pietre-niveau-analyse-Y2GX5TPLIFH7DOH7VHKELKHYWY/](#)
(23.02.2020).

Meftah, Samir, Bektache, Mourad (2019). De l'ethos dit à l'éthos montré en (inter)action: E. Macron lors du débat de l'entre-deux-tours. *Studii de gramatica contrastiva* 32, 91-106.

Mouchon, Jean (1989). Médiatisation de la communication politique et logiques structurantes. *Mots. Les langages du politique* 20, 43-56. <https://doi.org/10.3406/mots.1989.1485>

Mouchon, Jean (1998). *La politique sous l'influence des médias*. Paris: L'Harmattan.

Poprawa, Marcin (2009). *Telewizyjne debaty polityków jako przykład dyskursu publicznego*. Kraków: Universitas.

Reboul, Olivier (1994). *Introduction à la rhétorique*. Paris: Presses Universitaires de France.

Reisz Karel, Millar Gavin (2015). *Technika montażu filmowego*. Przekł. Rafał Mączyński. Warszawa: Wydawnictwo Wojciech Marzec.

Vassileva-Hamedani, Irina (2005). Le plan de coupe comme geste rhétorique télévisuel. Un débat politique en Bulgarie. *Communication et langages* 143, 91-103.
<https://doi.org/10.3406/colan.2005.3321>

Véron, Eliseo (1989). Interfaces. Sur la démocratie audiovisuelle avancée. *Hermès* 4, 113-126.
<https://doi.org/10.4267/2042/15384>

Viallon, Philippe (1996). *L'analyse du discours de la télévision*. Paris: PUF.

Załaźńska, Aneta (2013). Niewerbalne znaki sporu - gesty i inne zachowania towarzyszące mowie jako semiotyczne elementy konstytuujące i wyrażające spór. *Forum Artis Rhetoricae* 1, 34-53.

Tomasz Konik Tłumaczenie a ideologia – o wyborach tłumacza (i/lub redaktora), świadomych i nie tylko

Fairclough, Norman (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. London: Longman.

Fairclough, Norman (2001). *Language and Power*. 2nd ed. London-New York: Longman.

Fischer, Stanley (2001a). What I learned at the IMF. *Newsweek International*. Special Edition: Issues 2002, December 2001-February 2002, 86-87.

Fischer, Stanley (2001b). Życie za dolara. *Newsweek (Polska): Świat* 2002, 16-17, 92-93.

Hatim, Basil, Mason, Ian (1997). *The Translator as Communicator*. London-New York: Routledge.

Konik, Tomasz (2015). Tekstowe i dyskursywne "uwikłania" błędów w polskim przekładzie książki Josepha E. Stiglitz'a *Globalization and its discontents - studium przypadku*. W: Anna Duszak, Anna Jopek-Bosiacka, Grzegorz Kowalski (red.), *Tekst naukowy i jego przekład*. Kraków: Universitas, 221-241.

Konik, Tomasz (2018). Uwagi o błędach w tłumaczeniu z perspektywy studiów nad dyskursem i komunikacją międzykulturową. W: Urszula Okulska-Łukawska, Urszula Topczewska, Anna Jopek-Bosiacka (red.), *Wybrane zagadnienia lingwistyki tekstu, analizy dyskursu i komunikacji*

międzykulturowej - In memoriam Profesor Anny Duszak (1950-2015). Warszawa: Instytut Lingwistyki Stosowanej UW, 467-498.

Konik, Tomasz (2019). Głosy w dyskursie - kwestie przekładu angielskich tekstów argumentacyjnych na język polski. W: Ewa Gruszczyńska, Małgorzata Guławska--Gawkowska, Anna Szczęsny (red.), Translatoryczne i dyskursywne oblicza komunikacji Warszawa: Instytut Lingwistyki Stosowanej UW, 205-216.

Munday, Jeremy (2007). Translation and Ideology: A Textual Approach. *The Translator* 13(2), 195-217. <https://doi.org/10.1080/13556509.2007.10799238>

Munday, Jeremy (2008). The Relations of Style and Ideology in Translation: A Case Study of Harriet de Onís. W: Luis Pegenaute, Janet Ann DeCesaris, Mercedes Tricás Preckler, Elisenda Bernal (red.), *Actas del III Congreso Internacional de la Asociación Ibérica de Estudios de Traducción e Interpretación. La traducción del futuro: mediación lingüística y cultural en el siglo XXI*. Barcelona 22-24 de marzo de 2007. Vol. 1. Barcelona: Promociones y Publicaciones Universitaria, 57-68.

Rojo López, Ana María, Ramos Caro, Marina (2014). The Impact of Translators' Ideology on the Translation Process: A Reaction Time Experiment. *MonTI Special Issue - Minding Translation*, 247-271. <https://doi.org/10.6035/MonTI.2014.ne1.8>

Steger, Manfred B. (2017). *Globalization: A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/actrade/9780198779551.001.0001>

Stiglitz, Joseph E. (2002). *Globalization and Its Discontents*. London: Penguin.

Stiglitz, Joseph E. (2004). *Globalizacja*. Przekł. Hanna Simbierowicz. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Stiglitz, Joseph E. (2006). *Making Globalization Work*. London: Penguin.

Stiglitz, Joseph E. (2007). *Wizja sprawiedliwej globalizacji. Propozycje usprawnień*. Przekł. Adam Szeworski. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Tymoczko, Maria (2002). Ideology and the Position of the Translator: In What Sense is the Translator in Between?. W: Maria Calzada Pérez (red.), *Apropos of Ideology: Translation Studies on Ideology - Ideologies in Translation Studies*. Manchester: St. Jerome, 181-201.

van Dijk, Teun A. (1997). Discourse as Interaction in Society. W: Teun A. van Dijk (red.), *Discourse as Social Interaction*. London: Sage, 1-37.

van Dijk, Teun A. (1998). *Ideology: A Multidisciplinary Approach*. London: Sage.

van Dijk, Teun A. (2006). Ideology and Discourse Analysis. *Journal of Political Ideologies* 11(2), 115-140. <https://doi.org/10.1080/13569310600687908>

Verschueren, Jef (1999). *Understanding Pragmatics*. London: Arnold.

Verschueren, Jef (2012). *Ideology and Language Use: Pragmatic Guidelines for Empirical Research*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139026277>

Woś, Rafał (2015). *Dziecięca choroba neoliberalizmu*. Warszawa: Studio EMKA.

Karolina Zajączkowska **Ideologia w podręcznikach szkolnych do historii.** **Przykład bitwy pod Wiedniem w podręcznikach polskich i austriackich**

Aumüller, Matthias (red.) (2012). Narrativität als Begriff Analysen und Anwendungsbeispiele zwischen philologischer und anthropologischer Orientierung. Berlin-Boston: De Gruyter.
<https://doi.org/10.1515/9783110278514>

Busse, Dietrich (2007). Diskurslinguistik als Kontextualisierung: Methodische Kriterien. W: Ingo Warnke (red.), Diskurslinguistik nach Foucault. Theorie und Gegenstände (Linguistik-Impulse und Tendenzen 25). Berlin-New York: De Gruyter, 81-105.

Fuchs, Eckhardt, Niehaus, Inga, Stoletzki, Almut (2014). Das Schulbuch in der Forschung, Analysen und Empfehlungen für die Bildungspraxis. Göttingen: V&R Unipress. Graf, Margot, Vogel-Waldhütter, Martina, Halbartschlag, Franz (2016). MEHRfach. Geschichte 3. Teil 1. Wissen & Verstehen. 3. Aufl. Wien: Veritas. <https://doi.org/10.14220/9783737003858>

Heitzmann, Anni, Niggli, Alois (2010). Lehrmittel. Ihre Bedeutung für Bildungsprozesse und die Lehrbildung. Beiträge zur Lehrerbildung 28(1), 6-9.

Heyneman, Stephen (2006). The Role of Textbooks in a Modern System of Education: Towards High-Quality Education for All. W: Cecilia Braslavsky (red.), Textbooks and Quality Learning for All: Some Lessons Learned from International Experiences. Paris: UNESCO, 31-91.

Kąkolewski, Igor, Plumińska-Mieloch, Anita (2009). Bliżej historii. Gimnazjum. Podręcznik. Klasa 2. Warszawa: WSiP.

Martin, J.R. (2013). Multimodalna analiza dyskursu: reprezentacja wojny i pojednania. W: Anna Duszak, Grzegorz Kowalski (red.), Systemowo-funkcjonalna analiza dyskursu. Kraków: Universitas, 259-292.

Rozzak, Stanisław (2016). Śladami przeszłości. Podręcznik do historii dla klasy drugiej gimnazjum. Warszawa: Nowa Era.

Scheucher, Alois, Wald, Anton, Ebenhoch, Ulrike (2013). Zeitbilder 3. Schulbuch. Wien: ÖBV.

Topolski, Jerzy (1998). Jak się pisze i rozumie historię. Tajemnice narracji historycznej. Wyd. 2. Warszawa: Oficyna Wydawnicza Rytm.

Verschueren, Jef (2012). Ideology in Language Use: Pragmatic Guidelines for Empirical Research. New York-Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139026277>

Warnke, Ingo, Spitzmüller, Jürgen (2008). Methoden und Methodologie der Diskurslinguistik - Grundlagen und Verfahren einer Sprachwissenschaft jenseits textueller Grenzen. W: Ingo Warnke (red.), Diskurslinguistik nach Foucault. Theorie und Gegenstände. Berlin-New York: De Gruyter, 3-54. <https://doi.org/10.1515/9783110920390.3>

Wrzosek, Wojciech (1995). Historia - kultura - metafora. Powstanie nieklasycznej historiografii. Wrocław: Wrocławska Drukarnia Naukowa.